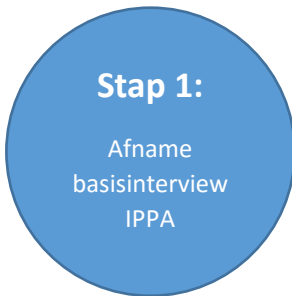

EVALUATIE DYSLEXIEHULPMIDDEL

VOLWASSENE

DALEMANS, ROENTGEN, HAGEDOREN, HORIONS
ZUYD

Instructie en stappenplan

Stap 1

Om de ervaren meerwaarde van een dyslexiehulpmiddel na een periode van gebruik te evalueren, wordt **voor levering van het hulpmiddel** het IPPA-basisinterview afgenomen. Dit kan zowel in de vorm van een interview als ook met behulp van een vragenlijst die de gebruiker zelf of met hulp van een naaste invult.

Het is van belang dat de gebruiker en/of zijn/haar naaste een eerste indruk hebben van de mogelijkheden van het dyslexiehulpmiddel. Op het moment van het IPPA-basisinterview wordt echter nog geen gebruik van dit hulpmiddel gemaakt.

Afname interview

Aanwezig:

gebruiker en/of naaste,
professional of leverancier (=interviewer)

Procedure:

In interviewvorm wordt het IPPA-basisinterview (zie bijlage 1) op een interactieve wijze afgenomen. De deelnemers aan het gesprek en de interviewer kunnen op informele wijze over de problemen discussiëren.

*Interactief in kaart
brengen van ervaren
problemen*

- De interviewer vraagt aan de persoon met dyslexie: **“Loop in gedachte stap voor stap de activiteiten van een normale dag langs en geef weer waar je problemen ervaart door je dyslexie”**.
- De interviewer dient erop toe te zien, dat problemen benoemd worden in termen van concrete activiteiten. Wanneer problemen in te algemene bewoordingen (“Ik heb problemen in de schriftelijke taal”) worden benoemd, moet de interviewer doorvragen tot het niveau van concrete activiteiten is bereikt: **“In welke situatie, tijdens welke activiteit heb jij die problemen in schriftelijke taal?”**.
- De interviewer noteert de problemen die de deelnemers noemen.
- Als de deelnemers klaar zijn met het spontaan noemen van problemen, laat de interviewer de persoon met dyslexie en andere aanwezigen een **checklist** met mogelijke probleemgebieden zien, om ervoor te zorgen dat zij geen relevante problemen over het hoofd zien (zie bijlage 6). De interviewer zegt: **“Loop eens door deze lijst met mogelijke probleemgebieden om te controleren of er misschien nog problemen zijn die je vergeten bent te noemen.”**

Maximum 7 problemen

interviewer stimuleert de deelnemers om aan verschillende soorten activiteiten te denken waar zich mogelijk problemen voordoen, maar het is niet nodig hen te pushen om precies zeven problemen te noemen.

Het doel is om die problemen te laten benoemen, die voor de gebruikers relevant zijn. Het is niet erg als zij minder dan zeven problemen benoemen. Als zij meer dan zeven problemen benoemen, laat de interviewer hen de lijst met problemen zien die zij benoemd hebben en vraagt aan hen om de zeven belangrijkste problemen eruit te kiezen. De interviewer zegt: **“Als je naar deze lijst met problemen kijkt die jullie hebben benoemd, kun je dan de zeven problemen uitkiezen die voor jou het belangrijkste zijn en waarvan je het liefst hebt dat ze door het hulpmiddel worden opgelost of verminderd.”**

De problematische activiteiten worden in de linkerkolom van het formulier kort en duidelijk beschreven.

De interviewer laat de gebruiker en/of zijn/haar naaste het eerste probleem zien en vraagt hen om de eerste vraag te beantwoorden.

Aangeven hoe belangrijk het ervaren probleem is

- De interviewer zegt: **“Hoe belangrijk is deze activiteit voor jou, op dit moment?”**. De interviewer wijst naar de omschrijving van het probleem bovenaan het formulier. **Je kunt antwoorden door één van de vijf antwoordmogelijkheden aan te wijzen om aan te geven hoe belangrijk deze activiteit voor je is.** De interviewer laat de vijf multiplechoicemogelijkheden zien.

Nadat de gebruiker en/of zijn/haar naaste de eerste vraag hebben beantwoord, moeten zij op dezelfde wijze de tweede vraag beantwoorden.

Aangeven hoeveel moeite het ervaren probleem kost

- De interviewer zegt: **“Kun je aangeven hoeveel moeite het je op dit moment kost om deze activiteit in jouw dagelijks leven uit te voeren, door één van de vijf antwoordmogelijkheden aan te wijzen?”**. De interviewer wijst weer op de omschrijving van het probleem en laat de vijf multiplechoicemogelijkheden zien).

Afronden interview

Nadat de gebruiker en/of zijn/haar naaste deze tweede vraag hebben beantwoord, moeten zij hetzelfde doen met de andere (maximaal zeven) problemen. Daarna zijn de deelnemers klaar met het interview en bedankt de interviewer de deelnemers voor hun bijdrage.

De deelnemers
mogen maximaal
zeven problemen
benoemen. De

Problematische activiteiten in het dagelijks leven waarvan je verwacht of hoopt dat ze verminderen door jouw dyslexiehulpmiddel	Hoe belangrijk is deze activiteit 1=totaal niet belangrijk 2=niet zo belangrijk 3=een beetje belangrijk 4=vrij belangrijk 5=zeer belangrijk	Hoeveel moeite kost deze activiteit 1=totaal geen moeite 2=klein beetje moeite 3=redelijk wat moeite 4=veel moeite 5=te veel moeite om te doen
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

IPPA-basisinterview (scoreformulier)

Score bepalen

Na het invullen van de scores voor iedere genoemde problematische activiteit wordt een totaalscore voor het basisinterview berekend. Dit kan door de interviewer na afloop van het interview worden gedaan. De IPPA-totaalscore wordt berekend door de 'moeite-scores' (tweede vraag) bij elkaar op te tellen, waarbij de 'belangrijkheid-scores' (eerste vraag) als weegfactor worden gebruikt.

Score berekenen

Voor elk probleem wordt de 'moeite-score' vermenigvuldigd met de 'belangrijkheid-score' van hetzelfde probleem. De resultaten worden bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal problemen. Zo ontstaat een score voor de totale, gemiddelde 'probleem-last', met een waarde tussen 1 en 25.

Bijvoorbeeld als de deelnemers drie problemen benoemd hebben en de volgende antwoorden hebben gegeven:

Probleem 1:

zeer belangrijk = 5 en te veel moeite om te doen = 5

Probleem 2:

een beetje belangrijk = 3 en veel moeite = 4

Probleem 3:

vrij belangrijk = 4 en redelijk wat moeite = 3

Dan is de totaalscore van het IPPA Basis-interview:

$$(5 \times 5) + (3 \times 4) + (4 \times 3) = 49 / 3 = 16,34$$

Stap 2:

Evaluatie na
2-6 maanden
gebruik

*Eerste indruk
tevredenheid*

*Invloed van de
omgeving*

*Tevredenheid
verstrekking*

Stap 2

Na een periode van ongeveer 2 tot 6 maanden gebruik van het dyslexiehulpmiddel vindt een eerste evaluatie plaats.

Aanwezig:

De gebruiker en/of zijn/haar naaste

Iemand uit de school- of werkomgeving

De leverancier en/of een zorg- of onderwijsprofessional (=interviewer)

Procedure:

Het evaluatie-instrument dient als basis voor dit gesprek.

Iedere deelnemer ontvangt een evaluatieblad (zie bijlage 2).

Aan het begin geven deelnemers op het evaluatieblad aan hoe tevreden zij op dit moment zijn over:

- het proces van de hulpmiddelenverstrekking
- het hulpmiddel zelf en
- de ervaren meerwaarde van het gebruik van het dyslexiehulpmiddel.

Iedere deelnemer krijgt tevens 3 groene, 3 oranje en 3 rode schijven die op het evaluatieblad gelegd kunnen worden.

De interviewer zegt: ***“Ik wil graag van ieder afzonderlijk weten hoe tevreden je bent over het proces van verstrekking, het hulpmiddel zelf en de ervaren meerwaarde, dit kun je aangeven door per topic een groene (tevreden), oranje (min of meer tevreden) of een rode (niet tevreden) kleur toe te kennen.”***

De tevredenheid over deze drie domeinen kan met de kleuren groen (tevreden), oranje (min of meer tevreden) en rood (niet tevreden) aangegeven worden. Zo wordt in één oogopslag duidelijk welke punten meer aandacht verdienen en waar gedurende de evaluatie nog dieper op ingegaan moet worden. Voor meer diepgang kan gebruik gemaakt worden van twee bestaande, gevalideerde vragenlijsten: de D-QUEST (Wessels et al., 2000) en de IPPA (Wessels et al., 2002).

Verder wordt de gebruiker en/of zijn/haar naaste gevraagd of hij/zij het **dyslexiehulpmiddel in alle situaties van het dagelijks leven kan gebruiken**. Op een apart formulier kan de gebruiker en/of zijn/haar naaste zijn/haar antwoord toelichten en voor alle genoemde problemen, moeilijkheden of knelpunten zelf **suggesties voor oplossingen** opsommen (zie bijlage 7). Om concrete afspraken te maken, is als laatste nog een formulier voor een **actiepuntenlijst** toegevoegd (zie bijlage 8).

Het proces van de hulpmiddelenverstrekking

Deel 2 van de D-QUEST (zie bijlage 3)

Deel 2 van de D-QUEST kan in de vorm van een interview of als vragenlijst afgenomen worden. Bij een interview begint de interviewer als volgt: ***“Het doel van deze vragenlijst is na te gaan hoe tevreden jij***

bent over de verstrekking en de bijbehorende dienstverlening. Wil je bij elk van de vragen aangeven hoe tevreden jij hierover bent met één van de antwoordmogelijkheden. Indien je niet helemaal tevreden bent, wil jij dan de reden daarvan toelichten?"

Het hulpmiddel zelf

Tevredenheid hulpmiddel

Deel 1 van de D-QUEST (zie bijlage 4)

Ook deel 1 van de D-QUEST kan in de vorm van een interview of als vragenlijst afgenomen worden. Bij een interview begint de interviewer als volgt: **"Het doel van deze vragenlijst is na te gaan hoe tevreden jij bent over je dyslexiehulpmiddel. Wil je bij elk van de vragen aangeven hoe tevreden jij hierover bent met één van de antwoordmogelijkheden. Indien je niet helemaal tevreden bent, wil jij dan de reden daarvan toelichten?"**

Ervaren meerwaarde

De ervaren meerwaarde van het gebruik van een dyslexiehulpmiddel

IPPA-vervolginterview (zie bijlage 5)

Procedure:

De interviewer vult voorafgaand aan het interview de problemen in die de gebruiker en/of zijn/haar naaste tijdens het basisinterview hebben genoemd.

Het vervolginterview bestaat uit drie stappen:

1. "Nieuwe" 'moeite-scores' toekennen,
2. Een totaalscore van het IPPA-vervolginterview berekenen en
3. De verschilscore berekenen.

De gebruiker en/of zijn/haar naaste mogen hun scores van het basisinterview niet zien en de interviewer mag hen die scores ook niet vertellen.

- De interviewer laat het eerste probleem zien en vraagt: **"Kun jij aangeven hoeveel moeite het je op dit moment kost om deze activiteit in jouw dagelijks leven uit te voeren,"** (de interviewer wijst op de omschrijving van het probleem) **"door één van de vijf antwoordmogelijkheden aan te wijzen?"**. De interviewer laat de vijf multiplechoicemogelijkheden onder de tweede vraag zien.

Nadat de gebruiker en/of zijn/haar naaste deze vraag hebben beantwoord, dienen zij hetzelfde te doen met de andere (maximaal zeven) problemen.

Score bepalen IPPA

Score:

De totaalscore van het IPPA-vervolginterview wordt berekend door de 'moeite-scores' bij elkaar op te tellen, waarbij de 'belangrijkheid-scores' (uit het basisinterview in stap 1) als weegfactor worden gebruikt. De procedure gaat als volgt:

Vershil score
basisinterview versus
vervolginterview
bepaalt effect
hulpmiddel

Voor elk probleem wordt de “nieuwe” ‘moeite-score’ vermenigvuldigd met de reeds bekende ‘belangrijkheid-score’ van hetzelfde probleem. De resultaten worden bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal problemen. Zo ontstaat een score voor de totale, gemiddelde ‘probleem-last’, met een waarde tussen 1 en 25.

Bijvoorbeeld als de gebruiker en/of zijn/haar naaste bij de drie eerder benoemde problemen de volgende antwoorden hebben gegeven:
Probleem 1: zeer belangrijk = 5 en veel moeite = 4
Probleem 2: een beetje belangrijk = 3 en redelijk wat moeite = 3
Probleem 3: vrij belangrijk = 4 en klein beetje moeite = 2
Dan is de totaalscore van het IPPA Follow-up interview: $(5 \times 4) + (3 \times 3) + (4 \times 2) = 37 / 3 = 12,34$

Het verschil tussen de IPPA-totaalscore van het basisinterview en de IPPA-totaalscore van het vervolginterview stelt de mate voor waarin de impact van problemen op het dagelijks leven is **verminderd**. Hoe groter dit verschil is, hoe groter het effect van de verstrekking van een dyslexiehulpmiddel blijktbaar is geweest.

In het eerder aangehaalde voorbeeld is de verschillscore $16,34 - 12,34 = 4$.

Er bestaan **geen normscores** en er bestaan **geen standaardreferentiewaarden** voor deze verschillscore. Het gaat om het **vergelijken** van de **persoon ten opzichte van zichzelf** (voor en na het gebruik van het hulpmiddel) om zo het effect van het hulpmiddel te kunnen bepalen. Daarnaast is het ook mogelijk om gegevens op schoolniveau of op populatieniveau te bekijken.

Referenties

Wessels R., Persson, J., Lorentsen, O., Andrich, R., Ferrario, M., Oortwijn, W., Vanbeekum, T., Brodin, H., & de Witte, L. (2002). IPPA: Individually Prioritized Problem Assessment. *Technology and disability*, 14(3), 141-145.

Wessels, R., Knops, H., & de Witte, L. (2000). *D-QUEST. Meetinstrument voor de tevredenheid over een hulpmiddel verstrekking*. Hoensbroek: iRv.

Bijlage 1: IPPA-basisinterview

Wat zijn de belangrijkste problemen die jij ervaart en waarvan je verwacht of hoopt dat ze verminderen door jouw dyslexiehulpmiddel?

Denk aan problemen die je de afgelopen maand hebt ervaren bij het uitvoeren van activiteiten in het dagelijks leven. Je kunt hierbij denken aan dingen die je helemaal niet (meer) kunt of aan dingen die je niet (meer) zo goed of zo vaak of zo makkelijk kunt als je zou willen. Jij mag maximaal 7 activiteiten aangeven die moeilijk zijn.

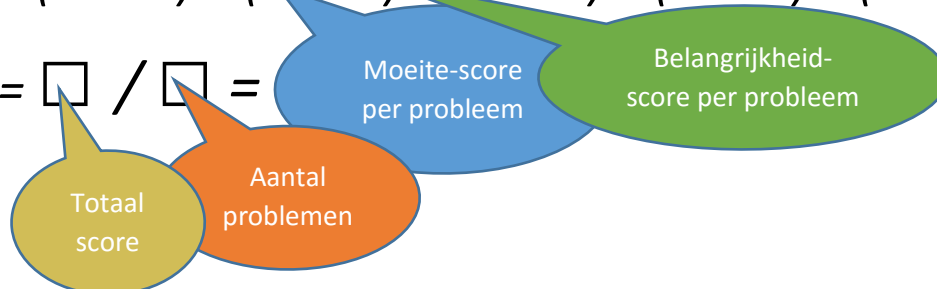
Problematische activiteiten in het dagelijks leven waarvan je verwacht of hoopt dat ze verminderen door jouw dyslexiehulpmiddel	Hoe belangrijk is deze activiteit 1=totaal niet belangrijk 2=niet zo belangrijk 3=een beetje belangrijk 4=vrij belangrijk 5=zeer belangrijk	Hoeveel moeite kost deze activiteit 1=totaal geen moeite 2=klein beetje moeite 3=redelijk wat moeite 4=veel moeite 5=te veel moeite om te doen
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

Berekenen score IPPA-basisinterview

Voor elk probleem wordt de 'moeite-score' vermenigvuldigd met de 'belangrijkheid-score' van hetzelfde probleem. De resultaten worden bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal problemen. Zo ontstaat een score voor de totale, gemiddelde 'probleem-last', met een waarde tussen 1 en 25.

$$(\square \times \square) + (\square \times \square) + (\square \times \square) + (\square \times \square) + (\square \times \square) + (\square \times \square) +$$

$$(\square \times \square) = \square / \square =$$

Bijlage 2: Evaluatie-instrument van het dyslexiehulpmiddel na een periode van gebruik

Proces
verstrekking

Hulpmiddel

Ervaren
meerwaarde
gebruik

Tevreden

Matig
tevreden

Niet
tevreden

Kun je je dyslexiehulpmiddel gebruiken in alle situaties van het dagelijks leven, waarin je dit graag zou willen?

Bijlage 3: Tevredenheid over proces van verstrekking en bijbehorende dienstverlening (D-QUEST)

	Totaal niet tevreden	Niet tevreden	Min of meer tevreden	Tevreden	Zeerv tevreden
Hoe tevreden ben jij over het verstrekkingproces waarmee je jouw dyslexiehulpmiddel (CDH) hebt verkregen? (procedures, tijdsduur)					
Reden (on)tevredenheid:					
Hoe tevreden ben jij over de reparaties en onderhoud voor jouw CDH?					
Reden (on)tevredenheid:					
Hoe tevreden ben jij over de professionaliteit van de dienstverlening ? (kwaliteit van de informatie en vakkundigheid)					
Reden (on)tevredenheid:					
Hoe tevreden ben jij over de service en dienstverlening na aflevering ? (nazorg, blijvende ondersteuning, begeleiding)					
Reden (on)tevredenheid:					

Bijlage 4: Tevredenheid over het dyslexiehulpmiddel (D-QUEST)

	Totaal niet tevreden	Niet tevreden	Min of meer tevreden	Tevreden	Zeer tevreden
Hoe tevreden ben jij over de afmetingen van jouw CDH? (maat, hoogte, lengte, breedte)					
Reden (on)tevredenheid:					
Hoe tevreden ben jij over het gewicht van jouw CDH?					
Reden (on)tevredenheid:					
Hoe tevreden ben jij over de bediening van jouw CDH?					
Reden (on)tevredenheid:					
Hoe tevreden ben jij over de instelmogelijkheden van jouw CDH wat de software (de applicatie / het programma) betreft?					
Reden (on)tevredenheid:					
Hoe tevreden ben jij over de beschikbaarheid van het leesmateriaal (schoolboeken, lesmateriaal, leesboeken)?					
Reden (on)tevredenheid:					
Hoe tevreden ben jij over de instelmogelijkheden van jouw CDH wat de hardware (het apparaat zelf, je laptop) betreft?					
Reden (on)tevredenheid:					
Hoe tevreden ben jij over de veiligheid (bijv. privacy) van jouw CDH?					
Reden (on)tevredenheid:					
Hoe tevreden ben jij over de duurzaamheid van jouw CDH? (bestendigheid, slijtvastheid, vermogen tot "meegroeien" met je mogelijkheden etc.)					
Reden (on)tevredenheid:					

Hoe tevreden ben jij over het gemak waarmee je jouw CDH kunt gebruiken?	
Reden (on)tevredenheid:	
Hoe tevreden ben jij over de effectiviteit van jouw CDH? (De mate waarin jouw CDH doet waarvoor het bedoeld is.)	
Reden (on)tevredenheid:	

Bijlage 5: Ervaren meerwaarde gebruik – IPPA-vervolginterview

Je hebt jouw dyslexiehulpmiddel nu enige tijd gebruikt. Mogelijk is dit van invloed geweest op de activiteiten waar je problemen mee had. Wij vragen je nu om voor dezelfde activiteiten die je bij het vorige interview hebt genoemd, aan te geven hoeveel moeite deze nu kosten.

Problematische activiteiten in het dagelijks leven waarvan u verwacht of hoopt dat ze verminderen door uw dyslexiehulpmiddel De activiteiten worden gekopieerd uit het IPPA-basisinterview	Hoe belangrijk is deze activiteit Hoe belangrijk de gebruiker deze activiteit acht, wordt gekopieerd uit het IPPA-basisinterview	Hoeveel moeite kost deze activiteit 1=totaal geen moeite 2=klein beetje moeite 3=redelijk wat moeite 4=veel moeite 5=te veel moeite om te doen
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

Berekenen totaalscore IPPA-vervolginterview

Voor elk probleem wordt de actuele 'moeite-score' vermenigvuldigd met de reeds bekende 'belangrijkheid-score' van hetzelfde probleem. De resultaten worden bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal problemen. Zo ontstaat een score voor de totale, gemiddelde 'probleem-last', met een waarde tussen 1 en 25.

$$(\square \times \square) + (\square \times \square) + (\square \times \square) + (\square \times \square) + (\square \times \square) + (\square \times \square)$$

$$+ (\square \times \square) = \square / \square = \square$$

Berekenen verschilscore IPPA

De totaalscore van het IPPA-vervolginterview wordt van de totaalscore van het IPPA-basisinterview afgetrokken. Het resultaat is de verschilscore.

Totaalscore IPPA basis-interview min totaalscore IPPA vervolg-interview

$$\square - \square =$$

Bijlage 6: Checklist IPPA dyslexiehulpmiddel

Aangepast door Hagedoren, Dalemans, Horions & Roentgen, 2017

IPPA Checklist Dyslexiehulpmiddel

- **Lezen**
 - Ondersteuning/compensatie van technische leesvaardigheden
 - Literatuur lezen
 - E-mails lezen
 - Leesplezier vergroten
 - Lezen van vakliteratuur
 - Onvoorbereid lezen (notulen, ad-hoc teksten, literatuur, instructies)

- **Schrijven**
 - Ondersteuning/compensatie van technische spellingsvaardigheden
 - E-mails schrijven
 - Notities maken
 - Notuleren
 - Verslagen, rapporten en zakelijke teksten schrijven
 - Thesis schrijven (HBO en WO)

- **Vreemde talen**
 - Woordenschat vergroten
 - Tekst verklaren
 - Woordenboek gebruiken
 - (Vak)literatuur lezen
 - Schrijven van Engelstalige teksten (samenvatting thesis)

- **Toetsen**
 - Tijdsnood voorkomen
 - Eerlijke kans om op niveau te presteren
 - Schrijven van thesis (HBO/WO)

- **Studeren**
 - Informatie zoeken
 - Grotere hoeveelheden leerstof verwerken
 - Werken met verschillende bronnen tegelijk (werkboek, tekstboek, aantekeningen)
 - Samenvattingen maken

- Werkstukken maken
- Volgen van nascholing en bijhouden vakkennis
- **Organiseren**
 - Plannen
 - Structureren
 - Nieuwe taken aangaan
 - Dubbeltaken
 - Stage (dubbeltaken en tijdsdruk spelen een rol)
 - Volgen van hoorcollege
- **Psychosociaal**
 - Zelfstandigheid vergroten
 - Zelfvertrouwen vergroten
 - Faalangst tegengaan
 - Leerachterstanden voorkomen
 - Prestatiedruk verminderen
 - Huiswerk- en studiebelasting verminderen
 - Verminderen van frustratie
 - Persoonlijke ontwikkeling
- **Huishoudelijk werk zoals**
 - Koken; recepten lezen
 - Boodschappenlijstje maken
- **Administratie**
 - Lezen van informatiebrieven, bijsluiters en andere belangrijke informatie
 - Lezen van contracten
 - E-mails lezen en schrijven
- **Ontspanning zoals**
 - Ondertiteling lezen (film of tv)
 - Lezen van boek, krant, tijdschrift of website
- **Sociale relaties zoals**
 - Deelnemen aan social media
 - Mailen, whatsappen en sms-en
 - Wenskaart schrijven

Bijlage 7: Invloed van de omgeving op het gebruik (en niet-gebruik) van het dyslexiehulpmiddel en suggesties voor oplossingen

Kun je je dyslexiehulpmiddel gebruiken in alle situaties van het dagelijks leven, waarin je dit graag zou willen? Licht je antwoord kort toe.

Heb jij zelf suggesties voor oplossingen?

Bijlage 8: Actiepuntenlijst

Actie	Wie?	Wanneer?

